

Отже, соціокультурна галузь орієнтована на створення позитивного соціально-педагогічного і соціально-культурного середовища існування людини, а сучасний менеджер соціокультурної сфери, незалежно від профілю діяльності його організації, повинен орієнтуватися не лише у питаннях культури та індустрії, соціальної психології, а й у механізмах і процедурах прийняття рішень, орієнтуватися в технології маркетингу товарів та послуг, у комерційній і некомерційній діяльності, бути економічно і юридично грамотним фахівцем, компетентним в питаннях управління.

Список використаних джерел:

1. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність: навчальний посібник / Н. В. Кочубей. – Суми : Університетська книга, 2015. – 122 с.
2. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. Режим доступу: <https://ec.europa.eu/>

**THE IMAGE OF MOTHER CHURCH IN UKRAINIAN POLEMICAL
LITERATURE OF THE XVI-XVIIth CENTURIES**

Tetyana Aleksandrovych

*PhD in Philology, Associate Professor,
Kyiv National University of Technologies and Design,
Kyiv, Ukraine*

**ОБРАЗ ЦЕРКВИ-МАТЕРІ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛЕМІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ XVI –
XVII ст.**

Тетяна Александрович

*к. філол. н., доцент кафедри гуманітарно-мистецьких дисциплін
та технологій легкої промисловості Київського національного
університету технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

Релігійна тематика є чи не найболючішою для кожної країни. Розкол нації, спричинений конфліктами на ґрунті віри, залишає глибокі рани в душах людей, що нерідко виливається в мистецькі твори високого гатунку. Саме так сталося в українській історії. Літературна полеміка, що починалася як дискусія між католиками та православними, де представник певної конфесії пропагував або захищав власну релігійну позицію; дала нам низку творів з глибоким змістом, розгалуженими сюжетними лініями, незвичайними образами, багатою мовною палітрою. Дослідження української літературної спадщини XVI – XVII ст. продовжується і

сьогодні, про що свідчать наукові праці П.Білоуса, В.Гоцуляка, В.Жуковського, Є.Казачинського, П.Кралука, В.Махлюка, В.Назарук, М.Якубовича та ін. Оскільки на території нашої держави проживають представники різних релігій, тому необхідно виважено й толерантно ставитися до представників інших вірувань, зберігаючи мир і спокій всередині країни, збагачуючи культуру, мистецтво надбаннями різних віровчень. Це сприятиме багатоманітності і неповторності розвитку культурного мікроклімату в Україні.

Ключовим образом у полемічній православній літературі був образ церкви-матері, яка поставала страдницею, що зраджена і кинута власними дітьми. Даний образ червоною ниткою проходить через твори Герасима та Мелетія Смотрицьких, Клірика Острозького, Василя Суразького та ін. Так, Герасим Смотрицький глибоко розумів ситуацію, котра склалася в Україні навколо прийняття Унії. Письменник уважав це несприятливими умовами для розвитку культури й особистості, оскільки руйнувалися засади української суспільності [2, с. 7].

Звернення Герасимом Смотрицьким до образу церкви у «Ключі Царства Небесного» відображає пошуки мислителем ідеального образу.

В.Назарук стверджує, що уособлення церкви з матір'ю-опікункою є близьким для нашої свідомості, тому що бере початок із давніх уявлень культу «Матері-Землі». Цей культ, як відомо, характеризувався плодovitістю в сільському господарстві, а також шанобливим ставленням до жінки [6, с. 63-64].

Герасим Смотрицький усвідомлював проблему кризи української духовності в умовах полонізації. Тому й оборону церкви-матері письменник розглядає як збереження національної ідентичності українців. «Кожен постане перед Праведним Судом і відповідальність нестиме за власні провини, а зрадити свою віру і свою Батьківщину – це найперша провина серед усіх» [3, с. 334].

У Мелетія Смотрицький церква постає в образі скривдженої жінки-матері [6, с. 68], яка потерпає від свавільних дій власних дітей. Своє завдання письменник вбачає в тому, щоб найдраматичніше описати становище православної церкви, таким чином проводячи аналогію з Україною, що була позбавлена національно-релігійних прав, роздерта на два ворожих табори [6, с. 72]. На думку Мелетія Смотрицького, «повстати проти матері, піднявши на неї сокиру, то є найважчий злочин» [6, с. 73].

Клірик Острозький стверджує, що «теперішня унія призвела до сумнівів і підриву віри, до непорозуміння між людьми, до того, що «роспорошили братерство» [4, с. 68]. У письменника церква-матір зображена ображеною, знесиленою, покинутою, невтішною вдовою: «Усліште, сини сіонськіє, матер свою плачущу и рождшую вас, глаголющу: прийдте и видите, сини, понеж вдовица оставлена есм. Воспитах вас с радостию, а [цит. за: 1, с. 215] погубилам вас со скорбію. Што ж маю чинити з вами я, вдовица опушоная?» [цит. за: 1, с. 216].

У творчості Василя Суразького православна церква-матір розглядається як уособлення християнського уявлення про Єрусалим. Письменник наполягає на єдності тілесного й духовного світів, що є необхідною умовою гармонійного життя людини. Василь Суразький підкреслює, щоб стати гідним небесного Єрусалиму, «необхідно спочатку «сподобитись» Єрусалиму видимому, з яким пов'язана вся історія християнства («в ньому ж Христос народився й був розіп'ятий») [5, с. 52].

Отже, звернення українських письменників-полемістів до церкви-матері в XVI – XVII ст. – це, перш за все, усвідомлення необхідності пошуків шляхів збереження національної ідентичності через створення ідеального образу. На думку представників нашого письменства, лише за умови об'єднання в єдиний релігійний центр, осередком якого й повинна стати православна церква; можливо подолати суперечки й роздвоєність українського суспільства того періоду, зберегти духовні цінності нації, згуртувати людей навколо спільної національної ідеї, вивести країну на новий щабель розвитку, зробити сильною і незалежною.

Список використаних джерел:

1. Білоус П.В. Історія української літератури XI – XVIII ст.: навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 424 с. (Серія «Альма-матер»).
2. Гоцуляк В. Полемічна література XVI – XVII ст. в освітній культурі України // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2018. – Вип. 19, том 2. – С.4-8.
3. Жуковський В., Махлюк В. Організаційно- педагогічні засади діяльності Острозької академії XVI – XVII ст. // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2016. – Вип. 15. Педагогіка. – С. 329-338.
4. Казачинський Є.Г. Толерантність в українській полемічній літературі другої половини XVI ст. – початку XVII ст. // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. – 2011. – Випуск 143. Том 155. Політологія. – С. 67-70.
5. Кралюк П., Якубович М. Василь Суразький та Іван Вишенський як діячі українського православного традиціоналізму: історико-філософський контекст // Релігія та соціум. – 2011. – №1 (5). – С. 50-55.
6. Назарук В.М. Формування барокового стилю у творчості літераторів острозького кола (друга половина XVI – перша половина XVII ст.). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 10.01.01 «Українська література». – Київ, 2017. – 183 с.